

Politik Bilim

Bir Üniversitenin Beyin Ölümü Mü?

Aykut Göker

<http://www.inovasyon.org>; harunaykutgoker@gmail.com

**Kulağıma ‘Merhûmu nasıl bilirsin?’ diye soran bir ses geliyor.
Bir eski mezun olarak ne diyeyim? Vallâhi ben iyi bilir[d]im.**

İstanbul Teknik Üniversitesi'nin (İTÜ) 8 Temmuz'daki mezuniyet töreninde “*öğrenciler, tören yürüyüşü sırasında Gezi Parkı eylemlerine destek veren pankartlar açarak ‘Bu daha başlangıç mücadeleye devam’, ‘Her yer Taksim her yer direniş’ sloganları attılar. Protestolara, öğrencilerin aileleri ve öğretim üyeleri de alkışlarıyla destek verdiler. Öğrenciler, İTÜ Rektörü Prof. Dr. Mehmet Karaca'nın kürsüde konuştuğu sırada ise sırtlarını dönerek rektörü protesto ettiler. (atç.)*” (Radikal, 09.07.2013)

Benim açımdan bu haberin son cümlesi çok önemliydi. Çünkü rektörü öğrenciler tarafından protesto edilen bu üniversite bizim, kuruluşu en eskiye dayanan üniversitemizdir. İstanbul Üniversitesi'nin mirasçısı olduğu Dârülfünûn'un tarihsel köklerini, böyle bir kurum için uygun fikir ortamının oluşmasında etkin olan Beşiktaş Cemiyet-i İlmiyesi olarak anılan bilim çevresinin oluşumuna kadar götürsek bile, bulacağımız tarih bu çevrenin ortaya çıktığı 1820'li yıllardır (bkz. İ. Tekeli'nin konuyla ilgili makale ve kitapları). Oysa İTÜ'nün kökleri, 1773'te Haliç'te Tersâne-i Âmire'de Hendesehâne'nin yeniden açılmasına ve mühendislik eğitime başlamasına dayanır. 1784'te Hendesehâne yeniden düzenlenerek Mühendishâne-i Bahrî-i Hümâyûn [Deniz Mühendishânesi] açılmış; bu kurum III. Selim döneminde Mühendishâne-i Sultanî adını almıştır. 1795'te de Hasköy'de ana eğitim konusu topçuluk ve istihkâmcılık olan Mühendishâne-i Berrî-i Hümâyûn [Kara Mühendishânesi] kurulmuştur. 1847'de Mühendishâne-i Berrî-i Hümâyûn'un programına mimarlık dersleri konularak burada mimarlık bilgileri de verilmeye başlanmıştır. 1883 yılında Hendese-i Mülkiye'ye dönüşen Mühendishâne-i Berrî-i Hümâyûn, 1909 yılında Mühendis Mekteb-i Âlisi adını alarak, sivil mimar ve mühendisler yetiştirmeye başlamış; bu mektep de 1944 yılında İstanbul Teknik Üniversitesi'ne dönüşmüştür.

Bu tarihten uzun uzadıya söz etmem bu üniversitenin, kendisine özgü bilimsel bir kimlikle, edindiği bilimsel birikimle oturmuş, kendisini bilim dünyasına kabûl ettirmiş bir kurum hâline gelmek için yeterince uzun bir zaman dilimini ve gelişme sürecini ardında bıraktığını anlatabilmek amacıyla. Ama gelin görün ki, bunca yıl sonra bu üniversitenin rektörüne öğrencileri mezuniyet gününde sırtlarını dönmüşler ve onu protesto etmişlerdir.

YÖK, son İTÜ rektörlük seçimlerinde 458 oyla 1. olan Prof. Dr. Muhammet Şahin'in yerine 317 oyla 2. olan Prof. Dr. Mehmet Karaca'yı 1. sıraya alarak rektörlüğe aday göstermiş ve Çankaya da bu tercihi onamıştı. Buradan hareketle YÖK sisteminin atadığı bir rektörün başına bunların gelmesi doğaldır, diye düşünemezsiniz. Çünkü ortada, sistemin böyle işlediğini bilerek seçimlere katılmış; rektör atamasında, seçimde ortaya konan iradeye saygı gösterilmediği hâlde buna ses çıkarmamış koskoca bir İTÜ akademik topluluğu var. Öyleyse protesto edilen rektör yalnızca kendisini değil kendisini kabûllenen o toplumu da temsil ediyordu ve galiba gerçekte protesto edilen de o topluluktu.

O günden bu güne o topluluktan ‘o protesto’ ile ilgili **kurumsal bazda** hiç ses çıkmadı. Ortalıkta bir ölüm sessizliği var. Bu köşenin izleyicilerinin açıkça bilmelerine rağmen yine de tekrar edip duruyorum ya; bir toplumda, akıl merkezli düşünce evreninin yerine dinsel dogmanın merkez alındığı bir düşünce evreni hâkim kılınmak isteniyorsa, o toplumda önce

üniversitenin varlık nedeni ortadan kalkar. Önce üniversite ölür. Ama ben bunu hep, eğer bugünden gözümüzü açmazsak belli bir zaman sonra karşılaşacağımız bir felâket durumu olarak anlatmaya çalışıyordum. İTÜ akademik topluluğundaki o sessizlikten sonra birden kuşkuya düştüm. Yoksa süreç fiilen başladı da ilk beyin ölümü Türkiye'nin bu en eski üniversitesinde mi gerçekleşti?

CBT. 26 Temmuz 2013